

РОЗДІЛ XII. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

УДК 334.72

Наталія Ваніна

Інститут професійної освіти НАПН України

ORCID ID 0000-0001-8310-5139

DOI 10.24139/2312-5993/2024.04/370-384

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У статті розглянуто важливість підвищення соціально-економічної ефективності консультування з молодіжного підприємництва на основі інновацій. Метою дослідження є з'ясування впливу інноваційних підходів і технологій на покращення соціально-економічних результатів консультування молодих підприємців. Під час дослідження були застосовані методи опису, узагальнення та систематизації. Виявлено вплив показників соціально-економічних результатів підприємницької діяльності на соціально-економічну ефективність консультування з молодіжного підприємництва і визначено основні аспекти цього впливу. З'ясовано, що консультуванню з молодіжного підприємництва притаманна інноваційна функція, яка стає головним чинником соціально-економічної ефективності його суб'єктів. Запропоновано впровадження у консультування з молодіжного підприємництва продуктивних, процесних, управлінських та організаційних інновацій.

Ключові слова: молодіжне підприємництво, консультування, бізнес-консультування, Глобальний інноваційний індекс, інноваційна активність, управління інноваційною діяльністю, інноваційна функція, продуктивні інновації, управлінські інновації, організаційні інновації, соціальні інновації.

Постановка проблеми. В умовах повоєнного розвитку економіки, системного проведення соціально-економічних реформ, розвитку міжнародних економічних відносин і глобалізації особливе значення має консультування з молодіжного підприємництва в забезпеченні суб'єктів господарювання професійними знаннями та інформацією ведення бізнесу відповідно до вимог чинного законодавства. Це, своєю чергою, потребує суттєвого підвищення соціально-економічної ефективності консультування з молодіжного підприємництва на основі інновацій.

Нині практика консультування з молодіжного підприємництва демонструє безліч конкретних прикладів нововведень у цій сфері, що потребує їх аналізу, узагальнення і, відповідно, систематизації знань про умови, чинники та напрями інноваційного забезпечення соціально-економічної ефективності професійної консультативної діяльності з надання допомоги господарюючим суб'єктам.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичні розробки дослідження інновацій знаходимо у працях Дослідження існуючих теорій інновацій відображено у статтях Н. Бондаренко, І. Дашковської, Н. Кузьминчук, О. Муляр, О. Пестової, П. Ткаченко, О. Чепурної та інших. Сутність категорій «інновації» та «інноваційний розвиток» є предметом дослідження у роботах Л. Федулової, С. Сіренко, Р. Фатхудінова та ін. В аспекті залучення молоді до підприємницької діяльності та консультування молодіжного підприємництва проводили дослідження науковці: Л. Базиль, В. Байдулін, І. Гриценко, Д. Закатнов, Л. Єршова, В. Орлов, М. Савченко, М. Теловата.

Мета статті полягає у дослідженні впливу інноваційних підходів і технологій на покращення соціально-економічних результатів консультування молодих підприємців. Це може включати аналіз того, як новітні методи і практики у сфері консультування сприяють підвищенню ефективності бізнесу, розвитку підприємницьких навичок серед молоді та впливають на загальний економічний розвиток і соціальні аспекти, виявлення ключових факторів, які забезпечують успіх інноваційних рішень у консультуванні молодих підприємців.

Методи дослідження: під час дослідження були застосовані методи опису, узагальнення та систематизації, а також методи зіставлення та порівняння.

Виклад основного матеріалу. Бізнес-консультування – це особливий напрям професійної діяльності і являє собою експертну допомогу з боку фахівців з управління та покликане на основі наукового аналізу конкретних виробничих ситуацій виробити найбільш прийнятні шляхи підвищення ефективності роботи або прибутковості підприємства та способи їх впровадження, використовуючи досягнення сучасної управлінської науки (Ваніна, 2023). Бізнес-консультування, як надання професійної допомоги молодим підприємцям, є: по-перше, важливою складовою багатьох бізнес-послуг, таких як бухгалтерське обслуговування, маркетингові консультації, стратегічне планування, а також фінансовий аналіз і управління ризиками та ін.; по-друге, відображенням експертної підтримки і порад для молодих підприємців у всіх аспектах їхнього бізнесу. Це охоплює такі аспекти, як розробка бізнес-планів, оцінка конкурентоспроможності, підбір кадрів, впровадження технологій та інновацій, а також підтримка в процесі розвитку та розширення бізнесу; по-третє, створенням партнерства між консультантом і підприємцем, що сприяє спільному досягненню поставлених цілей;

по-четверте, соціально-економічним інститутом, складовою частиною економіки України. Тому зміст соціально-економічної ефективності консультування з молодіжного підприємництва є багатоаспектним.

До системи функцій консультування з молодіжного підприємництва входять функції, що розкривають його зміст як професійної діяльності консультантів із забезпечення суб'єктів господарювання необхідними знаннями та інформацією, тобто функції накопичення та ретрансляції; також функція бізнес-консультування як інфраструктури, що застосовується для здійснення правової, раціоналізаторської, інноваційної, регулюючої діяльності.

Соціально-економічні ефекти консультування з молодіжного підприємництва характеризують його вплив на розбудову конкурентоспроможної країни та економіки через розвиток і характер його функцій. У зв'язку з тим, що малі підприємства є переважною формою організації молодіжного підприємництва, систему показників соціально-економічних результатів сформуємо з акцентом на діяльність саме цієї категорії суб'єктів.

Таблиця 1

Динаміка показників соціально-економічних результатів підприємницької діяльності в секторі малого бізнесу

№ п/п	Показники	2023 рік	2024 рік
1	Індекс активності бізнесу (UBI) (Дослідження стану та потреб бізнесу в умовах війни: результати опитування у квітні-травні 2024 року)	38,2	43,7
2	Кількість зареєстрованих малих підприємств (ФОПів) (Аналітики You Control дослідили тенденції закриття ФОП та компаній у першому півріччі 2024 року)	134000	148500
3	Частка малих підприємств від загальної сукупності підприємств, % (Проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні як основного джерела робочих місць)	99,98%	95%
4	Кількість суб'єктів малого підприємництва, одиниць	26466	27790
5	Кількість зайнятих в малому підприємстві, осіб	47500	47900
6	Кількість офіційної ліквідації ФОП, осіб (У червні 2024 в Україні різко впала кількість реєстрацій ФОПів)	42320	92000
7	Частка скороченого персоналу, %	26%	22,6%
8	Кількість пропонуваніх молоддю стартапів	1766	2208
9	Чисельність безробітних, тис. осіб	483,2	96,1
10	Темп зростання обсягів реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) суб'єктами малого підприємництва, % (Програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2023-2024 роки)	130,0	130,0
11	Глобальний індекс інновацій бізнесу (Global Innovation Index 2023 rankings)	57	32,8

UBI показує активність бізнесу, його спроможність нарощувати товарообіг, створювати робочі місця. Індекс активності бізнесу зріс у порівнянні з попередньою хвилею дослідження, проте залишається в зоні негативних очікувань від подальшого розвитку подій.

Кількість зареєстрованих малих підприємств є одним з основних абсолютних показників підприємницької активності. З позиції ефективності державної підтримки його зростання є позитивним індикатором, який свідчить про наявність сприятливого підприємницького середовища, про збільшення кількості платників податків, зростання зайнятості в секторі малого підприємництва. Дані статистики вказують на зростання показника у 2024 році порівняно з 2023 роком на майже на 10 %. Тоді як кількість ліквідованих малих підприємств значно зменшилася. Динаміка показника частка малих підприємств від загальної сукупності підприємств також є негативною. Кількість суб'єктів малого підприємництва збільшилася приблизно на 5%, а кількість зайнятих в малому підприємстві осіб фактично не змінилася. Частка скороченого персоналу зменшилася на 3,4%. Припинили свою діяльність фізичних осіб-підприємців у 2024 році на 54% більше ніж у 2023 році. Україна володіє потужним креативним потенціалом у молодіжному бізнесі: за кількістю пропонуваного молоддю стартапів станом жовтень 2024 року налічується 2208 стартапів, що на 80% більше ніж у 2023 році. Загальна чисельність безробітних у 2024 році зменшилася на 387100 тис. осіб проти 2023 року. Темпи зростання обсягів реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) в малому бізнесі осталися без змін. А що стосується Глобального індексу інновацій бізнесу (GII), то він суттєво знизився.

Інноваційний потенціал країни та інноваційний розвиток вимірюють за допомогою ряду індексів, які відрізняються набором індикаторів, алгоритмом інтегрування індикаторів та шкалою значень індексів. Одним із таких індексів є Global Innovation Index, який розраховується Аналітичним центром Міжнародної бізнес-школи INSEAD (Швейцарія) (Атаманчук, Вірна, 2023). Глобальний інноваційний індекс є важливим інструментом для оцінки інноваційної спроможності країни, вимірює різноманітні аспекти інноваційного бізнес-середовища, включаючи інвестиції в дослідження і розробки, кількість патентів, рівень освіти та інші показники соціально-економічних результатів підприємницької діяльності, що сприяють інноваційній активності та має

вплив на соціально-економічну ефективність консультування молодіжного підприємництва.

Основними аспектами цього впливу є:

- оцінка інноваційного середовища, GII надає комплексну картину інноваційного середовища в конкретному регіоні або країні, включаючи рівень інвестицій в наукові дослідження, якість інфраструктури, доступність висококваліфікованих кадрів та інші фактори. Консультанти можуть використовувати ці дані для оцінки, як сприятливе середовище для інновацій вплине на розвиток молодіжного підприємництва;

- ідентифікація можливостей і загроз, завдяки GII бізнес-консультанти можуть ідентифікувати ключові можливості та загрози для малого бізнесу в конкретному регіоні. Наприклад, високий рейтинг GII може вказувати на наявність сильних інфраструктурних та фінансових ресурсів, що є сприятливим для інноваційних стартапів. Натомість, низький рейтинг може сигналізувати про потребу в додаткових зусиллях для забезпечення підтримки та ресурсів для інновацій;

- розробка стратегій інновацій, знання про інноваційний ландшафт допомагає консультантам розробити ефективні стратегії для малих підприємств. Високий GII часто свідчить про наявність програм підтримки стартапів, фондів венчурного капіталу, акселераторів і інкубаторів. Консультанти можуть рекомендувати молодим підприємцям, як скористатися цими ресурсами для прискорення розвитку інноваційних рішень;

- оптимізація інвестицій, завдяки даним GII, бізнес-консультанти можуть допомогти малим підприємствам ефективніше розподілити інвестиції, орієнтуючи їх на ті області, які забезпечать найбільшу віддачу. Наприклад, якщо GII показує високий рівень інвестицій у певний сектор, це може бути сигналом про високий потенціал для інноваційних рішень у цьому секторі;

- покращення конкурентоспроможності молодіжного підприємництва, рейтинг GII допомагає малим підприємствам зрозуміти, як їх конкурентоспроможність може впливати на їхнє становище на ринку. Консультанти можуть використовувати цю інформацію для визначення конкурентних переваг і слабких місць підприємства, а також для розробки планів по підвищенню конкурентоспроможності через інновації;

- політика і підтримка молодіжного підприємництва, GII надає інформацію про ефективність політик і програм підтримки інновацій. Консультанти можуть використовувати ці дані для рекомендацій щодо оптимального використання державних, донорських програм та приватних ініціатив підтримки молодих підприємців в умовах війни, що допоможуть зберегти бізнес і робочі місця, що позитивно вплине на соціально-економічну ефективність малих підприємств;

- залучення та утримання талантів, високий рейтинг GII зазвичай вказує на розвинену інноваційну екосистему з великими можливостями для професійного розвитку і навчання. Бізнес-консультанти можуть використовувати ці дані для допомоги молодіжному підприємству у залученні і утриманні висококваліфікованих фахівців, що є критично важливим для інноваційного зростання;

- оцінка результатів, GII дозволяє оцінювати ефективність інноваційних стратегій і заходів, що впливають на соціально-економічні результати молодіжного підприємництва. Консультанти можуть використовувати ці дані для моніторингу прогресу та коригування стратегій, щоб забезпечити максимальну соціально-економічну вигоду.

Загалом, Глобальний індекс інновацій надає цінну інформацію, яка допомагає консультантам розробляти більш ефективні стратегії для малих підприємств, підвищуючи їх соціально-економічну ефективність через оптимізацію інноваційної діяльності. Ефект від застосування консультування молодіжного підприємництва залежить від його інноваційності.

Консультуванню з молодіжного підприємництва притаманна інноваційна функція, а саме розробка і впровадження новацій та інноваційних послуг з розвитку молодіжного підприємництва та включає в себе ряд важливих аспектів:

- надання доступу до ресурсів: бізнес-консультування забезпечує молодих підприємців доступом до необхідних ресурсів, таких як знання, фінанси, технології та мережі контактів;

- підтримка створення бізнес-ідеї: консультанти допомагають молодим людям розробляти та вдосконалювати їхні бізнес-ідеї, визначати потенціал ринку та конкурентоспроможність;

- навчання та освіта: інфраструктура бізнес-консультування надає навчальні програми, тренінги та семінари з підприємництва та управління бізнесом;

- підтримка у вирішенні проблем: консультанти стають наставниками та партнерами для молодих підприємців, які допомагають їм вирішувати проблеми та подолати перешкоди на шляху до успіху;

- створення мережі зв'язків: інфраструктура бізнес-консультування допомагає побудувати мережу контактів та партнерств, що сприяє розвитку бізнесу та отриманню підтримки від інших підприємств та організацій;

- підтримка інновацій та технологій: консультанти допомагають молодим підприємцям впроваджувати інноваційні рішення та нові технології в їхні бізнес-процеси.

Слід підкреслити, що складові інноваційної функції консультування з молодіжного підприємництва є взаємообумовленими та взаємопов'язаними і визначають його інноваційність як здатність до інновацій та як певний рівень сприйняття нововведень суб'єктами консультування. Нині інноваційна функція консультування з молодіжного підприємництва стає головним чинником соціально-економічної ефективності його суб'єктів.

На нашу думку інновації в консультуванні з молодіжного підприємництва - це впровадження нових ідей, інтелектуальних продуктів, консультаційних технологій щодо підприємницької діяльності його суб'єктів. Інноваційні послуги консультування - це нові або вдосконалені професійні дії, спрямовані на вирішення конкретних проблем клієнтів, зокрема, щодо стратегічного управління, оптимізації бізнес-процесів, підвищення ефективності, розвитку нових продуктів та послуг, залучення інвестицій, впровадження новітніх технологій та цифрових інструментів, а також забезпечення стійкого розвитку й зростання бізнесу в умовах війни та повоєнному відновленні України. Зміст цих понять об'єднує правові, економічні, соціальні та інноваційні характеристики консультування.

Розвиток та ефективність інноваційної діяльності консультантів з молодіжного підприємництва залежать від якості їх знань та експертизи в галузі підприємництва, вміння адаптуватися до змін в ринкових умовах, розуміння потреб та особливостей молодіжної аудиторії, а також здатності використовувати інноваційні технології та методи навчання для надання якісної підтримки та порад, що є важливою умовою та чинником їх соціально-економічної ефективності.

Отже, по-перше, що стосується продуктових інновацій у консультуванні з молодіжного підприємництва. Завданням управління

інноваціями в консультуванні з молодіжного підприємництва є своєчасне виявлення можливих змін на ринку консультаційних послуг і здійснення заходів щодо збереження та зміцнення конкурентних позицій на основі продуктових інновацій.

Продуктові інновації – створення нових продуктів, що споживаються у сфері виробництва (засоби виробництва) чи у сфері споживання (предмети споживання) (Шкода, 2023).

На думку А. М. Ткаченко процес створення та впровадження продуктових інновацій охоплює такі етапи:

- генерування ідей;
- розробка концепцій нових товарів (концепція нового товару поєднує елементи алгоритму оцінювання ризику нового продукту й показники його конкурентоспроможності);
- розробка та створення дослідного зразка;
- пробний маркетинг (результати можуть свідчити про те, що новий продукт має споживчу цінність і можна розпочинати його виробництво);
- технічна підготовка виробництва нового продукту;
- розробка стратегії виведення нового продукту на ринок (Ткаченко, 2015).

У сучасних умовах консультування з молодіжного підприємництва є основним інструментом трансферу інновацій від виробників нововведень до споживачів — малих підприємств. Здійснюють таке консультування здебільшого психологи та соціальні педагоги закладів професійної (професійно-технічної) освіти, викладачі економічних дисциплін та правознавства. Рідше для проведення консультацій запрошують фахівців з державної служби зайнятості, бізнесменів, економістів, юристів з адміністративно-господарського права, відомих місцевих підприємців тощо (Базиль, Байдулін, Гриценко, Єршова, Орлов, Савченко, Теловата, 2022).

Процес консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва сприяє поширенню інформації про інновації за допомогою випуску спеціальної літератури, інформування через Інтернет, радіо та телебачення, проведення навчальних заходів. Консультанти-фахівці - педагоги професійної школи демонструють нові знання, нові технології створення та ведення бізнесу, реалізують інноваційні проекти у повоєнному відновленні економіки.

Отже, по-перше, щодо продуктивних інновацій у консультуванні з молодіжного підприємництва основним завданням управління інноваціями є своєчасне виявлення можливих змін в малому бізнесі та здійснення заходів щодо збереження та зміцнення конкурентних позицій з урахуванням продуктивних інновацій.

На сьогодні продуктивними інноваціями в консультуванні з молодіжного підприємництва є:

- комплексні (пакетні) професійні послуги із залученням знань і досвіду фахівців з економіки, фінансів, правознавства, психології та ін.;
- індивідуалізовані професійні нестандартні та не тиражовані послуги;

- трансформаційні послуги, адаптовані до вимог і специфіки консультуванні з молодіжного підприємництва;

- ніша для старту нового бізнесу, впровадження якої зумовлено зміною структури попиту на послуги бізнес-консультанта в конкретній економічній діяльності. Ніша — це чітко визначений бізнес-сегмент, що складається з людей, які мають спільні інтереси та потреби. Аналіз ніші є обов'язковим етапом на шляху до прибуткового бізнесу. Таким чином консультант допоможе правильно вибрати цільову аудиторію та зменшити відсоток прямої конкуренції. В цілому, молодіжне підприємництво, частіше за все, починається зі стартапу. Наприклад, саме малі інноваційні підприємства, що пропонують нові продукти, технології та бізнес-моделі, мають яскраво виражену тенденцію до зростання і відкривають нові ринки, дозволяючи диверсифікувати технологічний базис економіки, що призводить до попиту на їхню підтримку з боку фахівців-консультантів, які формують новий сегмент (нішу) консультування з молодіжного підприємництва. Від того, наскільки швидко розвиваються ці підприємства, в значній мірі залежить те, як буде реалізований інноваційний потенціал економіки в цілому. Таким чином, інноваційна діяльність бере свій початок в інноваційному підприємстві, а якщо бути ще більш коректним – в інноваційних стартапах (Стартап як форма розвитку малого інноваційного підприємства).

Далі, по-друге, розберемо процесні інновації в консультуванні з молодіжного підприємництва. Важливим напрямом інноваційного менеджменту консультування є розвиток онлайн-консультування та автоматизація типових професійних послуг. Слід підкреслити, що онлайн-консультування здійснюють фахівці, які розвивають цей

напрямок консультування; тому, ця технологія не веде до заміни їх чат-ботами для бізнесу. На відміну від онлайн-сервісів, автоматизація консультаційних послуг на основі програм, що замінюють фахівців-консультантів, дає змогу вирішувати певні питання без їх участі.

Чат-боти стали незамінним інструментом для малого бізнесу, оскільки вони дозволяють автоматизувати безліч рутинних задач, значно знижуючи навантаження на працівників, допомагаючи підприємцям оптимізувати робочі процеси, покращити обслуговування клієнтів і збільшити прибуток. Основні галузі малого бізнесу в Україні, де чат-боти можуть бути корисними:

- роздрібна торгівля: автоматизація продажів і консультацій, у разі виникнення питань щодо продукту чи доставки, бот може швидко відповісти або перенаправити запит до живого консультанта;
- сервісні послуги: підтримка клієнтів, запис на послуги;
- ресторани та кафе: прийом замовлень і бронювання столиків;
- освіта та консалтинг: відповіді на часті запитання, запис на консультації;
- транспорт і логістика: відстеження замовлень та консультації.

На ринку є багато сервісів, які дозволяють створювати чат-боти без знання програмування, наприклад SendPulse. Ця платформа надає інтуїтивно-зрозумілий інтерфейс для створення сценаріїв взаємодії з клієнтами (Чат-боти для малого бізнесу: як почати та що враховувати).

По-третє, розглянемо управлінські та організаційні інновації в консультуванні з молодіжного підприємництва. Управління інноваційними знаннями полягає в їх залученні, зберіганні, накопиченні, захисті та ефективному використанні в процесі консультування.

Основними об'єктами управління інноваційними знаннями є:

- носії нових знань (фахівці, інтелектуальна діяльність яких є інтелектуальним продуктом). Це людський капітал інновацій у бізнес-консультуванні;
- об'єкти інтелектуальної власності, що входять до складу інтелектуального капіталу Центрів кар'єри, бізнес-центрів та інших структурних підрозділів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які опікуються розвитком кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців, їх підготовкою до відкриття і ведення власної справи для забезпечення громадян гідною працею задля повоєнного відновлення економіки країни і сталого розвитку суспільства (Базиль, Байдулін, Гриценко, Єршова, Орлов, Савченко, Теловата, Тітова, 2022);

- база знань бізнес-консультування, яка може бути формальною (інформація, накопичена на паперових та електронних носіях, що являє собою узагальнення колективних знань про різні сфери діяльності її суб'єктів) та неформальною (корпоративна культура, корпоративна пам'ять). База знань може бути як внутрішньою (закрита, доступна тільки для фахівців центрів консультування. Це інформація про навчальні матеріали та ресурси, важливі дані, потрібні для роботи, посадові інструкції, документація, регламенти тощо. Так і зовнішньою, що знаходиться у відкритому доступі, зазвичай на сайті організації (База знань: навіщо потрібна бізнесу та як ефективно використовувати?). Містить таку інформацію: відповіді на часті запитання (FAQ), навчальні матеріали для клієнтів (наприклад, як користуватися сервісом чи програмою), опис продуктів та послуг, новини, останні тенденції тощо. Головна перевага наявності Бази знань – швидкість отримання інформації. Людина миттєво отримує відповідь на своє питання, що допомагає їй швидко розібратися з проблемою. FAQ— це розділ на сайті, де компанія дає відповіді на популярні питання, тим самим допомагаючи клієнтам розібратися в продукті, сервісі та варіантах співпраці з організацією. Власники бізнесу часто недооцінюють розділ FAQ. Багато підприємців відмовляються від цієї сторінки або перетворюють її на збірку складних термінів і текстів, які мають «добре» ранжуватися в пошукових системах (FAQ — це важливо);

- рух інновацій, що охоплює створення, залучення, перетворення, збереження, зберігання, обмін, використання інновацій.

Управління знаннями сприяє їх перетворенню на інтелектуальний капітал консультування з молодіжного підприємництва, використання якого забезпечує в малому бізнесі зростання прибутку та інші переваги.

Організаційними нововведеннями в консультуванні з молодіжного підприємництва є застосування віртуального консультаційного Центру шляхом створення його зовнішньої та внутрішньої мереж. Мережевий принцип є основою формування інноваційної системи управління знаннями та інтелектуальною професійною діяльністю. Нововведенням в управлінні інноваційним фінансуванням консультантів з молодіжного підприємництва є використання технології залучення великої кількості людей,

наприклад користувачів Інтернету, пов'язаних мережевими спільнотами, для фінансування різноманітних бізнес-проектів.

І нарешті, на сьогоднішній день соціальною інновацією Міністерства цифрової трансформації України є послуги Дія.Бізнес, безпосередньо пов'язані зі спрощенням ведення бізнесу та допомогою будувати конкурентоспроможну у сучасному світі країну. Дія.Бізнес — національний проєкт із розвитку підприємства, який створений для інформування і навчання підприємців та початківців щодо наявних сервісів і можливостей для заснування та розвитку власної справи в Україні.

В центрах Дія.Бізнес підприємці можуть безкоштовно проконсультуватися та навчитися нового. В офлайн-центрах ще можна шукати нових партнерів та інвесторів, а також тестувати свій продукт перед виходом на ринок. Зараз Дія.Бізнес не тільки створює нові «хвилі» підприємців, а ще й допомагає бізнесменам розвивати та масштабувати свій бізнес (Відкрийте центр Дія.Бізнес у своєму місті). Це широкий спектр професійних послуг, що відповідають усім вимогам і критеріям практичної підприємницької діяльності, а їхня соціально відповідальна систематична професійна діяльність з надання консультативної допомоги, є чинником реалізації цієї соціальної інновації в консультуванні з молодіжного підприємництва.

Висновок. Отже, соціально-економічна ефективність консультування з молодіжного підприємництва як єдність його економічної результативності та соціальної ефективності, тісно взаємопов'язана з його інноваційністю, оскільки саме інновації, які передбачають під собою певні зміни в технології надання послуг у бізнес-консультуванні, є запорукою ефективності його використання.

ЛІТЕРАТУРА

- Аналітики You Control дослідили тенденції закриття ФОП та компаній у першому півріччі 2024 року. Режим доступу: <https://business.dii.gov.ua/cases/novini/analitiki-youcontrol-doslidili-tendencii-zakritta-fop-ta-kompanij-u-persomu-pivricci-2024-roku> (You Control analysts have studied the trends in the closing of FOPs and companies in the first half of 2024. Access mode: <https://business.dii.gov.ua/cases/novini/analitiki-youcontrol-doslidili-tendencii-zakritta-fop-ta-kompanij-u-persomu-pivricci-2024-roku>)
- Атаманчук, З., & Вірна, А. (2023). Інноваційні концепти розвитку глобальної економіки. *SWorldJournal*, 2(16-02), 22–27. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2022-16-02-029> (Atamanchuk, Z., & Virna, A. (2023). Innovative concepts of the development of the global economy. *SWorldJournal*, 2(16-02), 22–27. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2022-16-02-029>)

- База знань: навіщо потрібна бізнесу та як ефективно використовувати?*
Режим доступу: <https://collaborator.biz/blog/knowledgebase-why-does-business-need-and-how-to-use-it-effectively/#:~:text> (*Knowledge base: why does business need it and how to use it effectively?* Access mode: <https://collaborator.biz/blog/knowledgebase-why-does-business-need-and-how-to-use-it-effectively/#:~:text>)
- Базиль, Л. А., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., Савченко М. О., Теловата, М. Т., & Тітова, О. А. (2022). *Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: довідник*. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України. (Basył, L. A., Baidulin, V. B., Hrytsenok, I. A., Yershova, L. M., Orlov, V. F., Savchenko M. O., Telovata, M. T., & Titova, O. A. (2022). *Training future skilled workers for youth entrepreneurship: a guide*. Kyiv: Institute of Professional Education of the National Academy of Sciences of Ukraine).
- Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., Савченко, М.О., & Теловата, М.Т. (2022). *Молодіжне підприємництво в умовах воєнного стану: практичний порадник*. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735025> (Bazył, L.O., Baidulin V.B., Hrytsenok, I.A., Yershova, L.M., Orlov, V.F., Savchenko, M.O., & Telovata, M.T. (2022). *Youth entrepreneurship under martial law: a practical guide*. Kyiv: Institute of Professional Education of the National Academy of Sciences of Ukraine. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735025>).
- Ваніна, Н. (2023). Консультування як ресурс для підтримки інноваційної діяльності молодіжного підприємництва у повоєнний час. *Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, (с. 354–361). Запоріжжя: ТДАТУ, <https://lib.iitta.gov.ua/735746/> (Vanina, N. (2023). Consulting as a resource for supporting innovative activities of youth entrepreneurship in the post-war period. *Development of modern science and education: realities, quality problems, innovations*: materials of the 4th International Scientific and Practical Internet Conference, (p. 354–361). Zaporizhzhia: TDATU. <https://lib.iitta.gov.ua/735746/>).
- Відкрийте центр Дія.Бізнес у своєму місті*. Режим доступу: https://center.diia.gov.ua/uploads/0/1054-diia_business_prezentacia.pdf (*Open the Diya.Business center in your city*. Access mode: https://center.diia.gov.ua/uploads/0/1054-diia_business_prezentacia.pdf)
- Дослідження стану та потреб бізнесу в умовах війни: результати опитування у квітні-травні 2024 року*. Режим доступу: <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/doslidzenna-stanu-ta-potreb-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna-u-kvitni-travni-2024-roku> (*Study of the state and needs of business in conditions of war: results of the survey in April-May 2024*. Access mode: <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/doslidzenna-stanu-ta-potreb-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna-u-kvitni-travni-2024-roku>).
- Проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні як основного джерела робочих місць*. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/problemy-rozvytku-maloho-ta-serednoho-biznesu-v-ukrayini-yak#:~:text> (*Problems of the development of small and medium-sized businesses in Ukraine as the main*

source of jobs. Access mode: [https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/problemy-rozvytku-maloho-ta-serednoho-biznesu-v-ukrayini-yak#:~:text\)](https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/problemy-rozvytku-maloho-ta-serednoho-biznesu-v-ukrayini-yak#:~:text=)

Програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2023 - 2024 роки. Режим доступу: <https://business.diia.gov.ua/uploads/7/39015-programa-rozvitku-malogo-i-serednogo-pidpriemnictva-na-2023-2024-rok-i.pdf> (*Small and medium-sized business development program for 2023-2024*. Access mode: <https://business.diia.gov.ua/uploads/7/39015-programa-rozvitku-malogo-i-serednogo-pidpriemnictva-na-2023-2024-rok-i.pdf>)

Стартап як форма розвитку малого інноваційного підприємництва. Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/793aee0e-c195-4374-a80f-75f64ba869ea/content> (*Startup as a form of development of small innovative entrepreneurship*. Access mode: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/793aee0e-c195-4374-a80f-75f64ba869ea/content>)

Ткаченко А. М. (2015). Поняття, види продуктивних інновацій та запровадження їх у підприємство. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*, 3, 130-133. (Tkachenko A.M. (2015). Concept, types of product innovations and their implementation in the enterprise. *State and regions. Series: Economy and entrepreneurship*, 3, 130-133)

У червні 2024 в Україні різко впала кількість реєстрацій ФОПів. Режим доступу: <https://blog.youcontrol.market/u-chiervni-2024-v-ukrayini-rizko-vpala-kilkist-rieiestratsii-fopiv/> (*In June 2024, the number of FOP registrations in Ukraine fell sharply*. Access mode: <https://blog.youcontrol.market/u-chiervni-2024-v-ukrayini-rizko-vpala-kilkist-rieiestratsii-fopiv/>)

Чат-боти для малого бізнесу: як почати та що враховувати? Режим доступу: <https://marketorium.ua/blog/chat-boti-dlya-malogo-biznesu-yak-pochati-ta-sho-vrahovuvati> (*Small Business Chatbots: How to Get Started and What to Consider?* Access mode: <https://marketorium.ua/blog/chat-boti-dlya-malogo-biznesu-yak-pochati-ta-sho-vrahovuvati>)

Шкода М. С. (2023). Дослідження процесу функціонування підприємств малого бізнесу та впливу інновацій на ефективність їх діяльності. *Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених та студентів «Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях»*, 19–20. (Shkoda M.S. (2023). Research of the process of functioning of small business enterprises and the impact of innovations on the efficiency of their activities. *All-Ukrainian scientific and practical conference of young scientists and students «Dominants of socio-economic development of Ukraine in new realities»*, 19-20.)

Global Innovation Index 2023 rankings. Retrieved from: <https://euroosvita.net/index.php/?category=1&id=8033>

FAQ — це важливо: гайд із прикладами. Режим доступу: <https://sendpulse.ua/blog/frequently-asked-questions> (*FAQ is important: a guide with examples*. Access mode: <https://sendpulse.ua/blog/frequently-asked-questions>).

SUMMARY

Vanina Natalia. Socio-economic efficiency of innovative counseling on youth entrepreneurship.

The article considers the importance of increasing the socio-economic efficiency of counselling on youth entrepreneurship on the basis of innovation. The purpose of the study is to establish the impact of innovative approaches and technologies on improving the socio-economic outcomes of counselling young entrepreneurs. In the course of the study the methods of description, generalization and systematization were used. The influence of indicators of socio-economic outcomes of entrepreneurship on the socio-economic effectiveness of youth entrepreneurship counselling was identified and the main aspects of this influence were determined. It is established that youth entrepreneurship counselling has an inherent innovative function, which becomes the main factor in the socio-economic efficiency of its subjects. The introduction of product, process, managerial and organizational innovations in youth entrepreneurship counselling is proposed.

Key words: youth entrepreneurship, consulting, business consulting, Global Innovation Index, innovation activity, innovation management, innovation function, product innovation, managerial innovation, organizational innovation, social innovation.

УДК 373.5.091.39:614:001.8]

Сергій Дудко

Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського

ORCID ID 0000-0002-2560-0825

DOI 10.24139/2312-5993/2024.04/384-397

ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МОДЕЛЮВАННЯ ЗДОРОВ'ЯРОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

У статті розглянуто змістово-технологічні аспекти моделювання здоров'ярозвивального середовища (ЗРОС) управлінськими командами експериментальних закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), схарактеризовано типи, види і зразки новітніх здоров'язберезувальних технологій для реалізації моделі ЗРОС ЗЗСО.

Проаналізовано досвід впровадження логіко-функціональної моделі здоров'ярозвивального середовища у загальноосвітніх школах Полтавщини з 2017 року до тепер, яка передбачає створення освітнього середовища, що відповідає гуманістично-компетентнісній парадигмі та принципам Нової української школи. Оцінюється періодичність змін у моделі: з 2017 до 2021 року, коли ЗРОС було зорієнтоване на створення здоров'ярозвивального середовища в початкових класах, та з 2021 року до тепер, коли враховано нові виклики, зокрема воєнний стан, що вплинув на безпеку освітнього середовища та створення такого середовища в основній школі.

Стаття акцентує на автономності освітніх закладів у формуванні еталонних умов для розвитку особистості. Розглянуто організаційно-функціональні аспекти моделювання ЗРОС, зокрема, зміни в нормативно-правовій базі, створення методичних спільнот за участю науковців та розробку комплексних освітніх програм. Приділено увагу управлінським